

פרוייקט תיעוד המאבק להצלת יהודי סוריה ולבנון

ראיון עם יעקב עבאדי, גבע-כרמל

תאריך: 4.6.2001

מראיין: אריה כהן

אריה כהן: מר עבאדי, בראשית הראיון אני מבקש שתתיחס להיסטוריה המשפחתית שלך. סבא, סבתא, איפה הם גרו, מתי הם עלו לארץ, איפה הם התישבו? כל מה שאתה יודע בענין הזה ככה כרקע לראיון. יעקב עבאדי: הסבתא נולדה בזכרון. הסבא עלה מחלב לדעתי בתחילת שנות השלושים. הוא היה בדרך מחלב לארגנטינה בעצם והאניה עצרה בחיפה. הוא יצא בחיפה, לקחו אותו עד כמה שאני יודע, סיפרו לי, לקחו אותו לבקר איזו קרובת משפחה בזכרון. כשהוא הגיע לשם ש: ... המוצא שלה חלבי או סורי?

ת: לא. המוצא שלה, הם נולדו בזכרון דור רביעי או חמישי.
ש: אהה.

ת: הכירו לו שם איזו שהיא בחורה. הוא החליט להשאר והתחתן איתה. כשהתחתן הם עברו לירושלים העתיקה.

ש: לירושלים העתיקה?
ת: כן.

ש: מדוע דוקא לירושלים העתיקה?

ת: מכיוון שהוא היה סוחר בדים במקצועו בחלב ממשפחה של סוחרי בדים. בתוך העיר העתיקה שם היה מסחר רציני של בדים.

ש: מה היה שם המשפחה שלו?
ת: עבאדי.

ש: גם כן עבאדי. והשם?
ת: יעקב.

ש: אה, גם עבאדי?
ת: זה שם המשפחה.

ש: מאה אחוז.

ת: הם היו שם, היו בירושלים העתיקה עד הפרעות בעיר. שרפו לו שם את שתי
ש: ...

ת: תרפ"ט. שרפו לו שם את שתי החנויות שהיו לו. היו חנויות בדים מעל ביתו.
ש: אתה יודע איפה היו החנויות? זאת אומרת ...

ת: אני הייתי שם, כן.

ש: אה, היית שם? איפה זה בערך יוצא? ברובע היהודי?
ת: ברובע היהודי.

ש: או.קיי.

ת: משם הם עברו לחיפה, גרו ליד שוק תלפיות והמשיכו להתעסק בבדים. אבא שלי המשיך בבדים. לדעתי משהו בגיל 50, 55 הוא נפטר.

ש: פה בחיפה?

ת: כן.

ש: תרשה לי כאן לגבי, איפה הם התיישבו בחיפה? אתה אומר לי ליד שוק תלפיות.

ת: רחוב השומר.

ש: רחוב השומר. מה הסיבה אתה יודע?

ת: לא.

ש: היה שם ריכוז של חלבים אולי?

ת: יכול להיות.

ש: או.קיי. התיישבו ברחוב השומר. יש לך עוד משפחות, קרובים של הסבא ושל הסבתא שחיים שם ברחוב השומר?

ת: יש קרובים אבל זה לא מהצד החלבי. זה מהצד של הסבתא, משפחת שוישה שהיא לא משפחה

ש: ... בולגריה?

ת: לא. משפחה שרשית כאן.

ש: כן, המוגרבים מה שנקרא.

ת: המקור הוא ספרד.

ש: אה, ספרד, או.קיי.

ת: לא ספרד, אבל הם פה נמצאים איזה שבעה, שמונה דורות. הם גרו באזור. לדעתי חוץ מהסבא שלי אף אחד מהמשפחה שלו לא נשאר בארץ. כולם, אני יודע שיש לנו משפחה גדולה מאוד בארגנטינה.

ש: בארגנטינה, הבנתי. אבא ... בחיפה ממשיך לעסוק בבדים. בשלב הזה מגיעים אליו עוד מסוריה, מחלב

ת: אין לי מושג. אני מניח שכן, אבל זה היה טרום, כשאני נולדתי הוא כבר נפטר. זה לא היה בתקופתי.

ש: הבנתי. בכל אופן אתה יודע שכולם יושבים ברחוב השומר פחות או יותר, באזור שוק תלפיות.

ת: כן.

ש: אתה נולד. דרך אגב, כשאתה נולד, אני מבין שאתה נולד בחיפה פה.

ת: כן.

ש: אתה זוכר מהילדות שלך את המרכז של החלבים? בית כנסת או משהו בסגנון?

ת: היה בית כנסת. אני לא בטוח שזה רק של החלבים, אבל של הספרדים. אני הייתי די הרבה בבית הכנסת הזה. זה היה מתחת לשוק תלפיות, מה שנקרא בין שוק תלפיות ולכיוון צפון, אחת מהסמטאות שם. זה היה בתוך דירה, בקומה שניה, איזה חדר עם מרפסת. שם היה ריכוז של ה... נדמה לי שעד היום הוא משמש בית כנסת.

ש: אתה לא זוכר את השם שלו?

ת: לא, אני לא זוכר את שם הרחוב.

ש: אתה נולדת ב-?

ת: 1952.

ש: מה קורה ככה באופן כללי עם המשפחה, עם הסביבה החלבית?

ת: תראה, האמת היא שהרבה קשר עם החלבים פה לא היה. זה לא היה, זה היה יותר קשר של המשפחה הספרדית, לא המשפחה החלבית. אני לא יכול לפרק לך את זה חלבים או לא חלבים. משפחה ספרדית שרשית ... רוב המשפחה זה משפחה של שבעה, שמונה דורות כאן. זה פחות או יותר. זהו, זו משפחה שהסתא שלי דיברה אידיש וערבית באותה מידה. אבל זה לא בא מחלב, זה בא מזה שהיא היתה עם הייקים בזכרון והערבים הפועלים בזכרון. זה מה שזה היה פחות או יותר.

ש: עוד שאלה אחת לגבי הסבא. אתה יודע על עוד כמה חלבים שהתיישבו אז בירושלים בעיר העתיקה ועסקו

ת: אני יודע שהיו. אני לא יודע מי.

ש: אתה יודע שהיו אבל?

ת: בטח.

ש: בטח זאת אומרת כמה משפחות

ת: היו שם כמה משפחות ...

ש: בהחלט?

ת: כן.

ש: או.קיי. בוא נחזור אליך. אתה כמובן גדל ולומד פה וכוליי.

ת: כן, בחיפה.

ש: מסלול רגיל מה שנקרא ומתגייס לחיל הים. מה אתה עושה בחיל הים?

ת: קורס חובלים.

ש: קורס חובלים ו-?

ת: אחרי קורס חובלים השירות הראשון היה בדבורים בחיפה.

ש: דבורים בחיפה. מתי התגייסת?

ת: 70'.

ש: אה, ב-70' התגייסת? חשבתי שאתה יותר צעיר. בשנת 70' אתה

ת: 70' עד 76' הייתי בצבא.

ש: 70' עד 76'? אה, היית גם בקבע.

ת: כן, בטח.

ש: חובלים אז חייבו ב-?

ת: חייבו בעוד שנתיים. אני עזבתי עוד שבעה, שמונה חודשים אחרי זה.

ש: אז או.קיי. אתה מתגייס ב-70'. מתי היתה הפעם הראשונה שאתה נתקל בענין הזה של מבצעי

ה"שמירה" למיניהם וכוליי להבאת ה, אתה אישית?

ת: אני סך הכל שירתתי בחיפה משנת, קורס חובלים זה בערך היה שנה וחצי, בוא נגיד ששנה אחרונה ממלחמת יום כיפור. שנה מאוקטובר '73

ש: אז אוקטובר '72.

ת: אני הייתי בחיפה, אני הגעתי ל, עזבתי את חיפה בערך באוגוסט '73 והייתי שנה. הייתי מאוגוסט '72 עד אוגוסט '73 בחיפה. בערך

ש: על הדבורים מה שנקרא?

ת: על הדבורים, כן, בתור מפקד דבור בחיפה. לדעתי משהו בסביבות, אם זה היה אוגוסט בוא נגיד משהו כמו, זה התחיל בעצם בחורף כבר אז משהו כמו פברואר-מרץ '73 התחילו המבצעים האלה של, אני צודק?

ש: כן, כן ...

ת: אלה פחות או יותר התאריכים שזה התחיל. מה שזה בעצם היה, היינו יוצאים, לא ידענו עד שעה ארבע אחרי הצהריים.

ש: לא? שתהיה יציאה?

ת: לא ידענו עד ארבע אחרי הצהריים אם אנחנו צריכים לצאת או תהיה יציאה לא תהיה יציאה. זה היה מבצעים קבועים. זאת אומרת היינו מקבלים התרעה אחר הצהריים, יוצאים לים, היינו צריכים להגיע לבירות בסביבות 12 בלילה.

ש: מהצד הצפוני שלה?

ת: מהצד המערבי שלה.

ש: כן, ...

ת: לא, המפגש היה דרומית לבירות.

ש: או.קיי.

ת: יש שם מן מפרץ כזה דרומית לבירות. היינו מגיעים, היינו צריכים להגיע בערך ב-12 בלילה, זה מה שאני זוכר, בערך באמצע הלילה. אז על הדבור עצמו היה איש קשר מהמוסד שהיה לו קשר עם סירת הדייג ... סירת דייג שהיתה מביאה אותם מהחוף.

ש: היתה מביאה את המעפילים אתה מתכוון?

ת: כן, מביאה את המעפילים מהחוף אלינו. אנחנו התקרבנו לחוף עד לטווח של בערך, לפי כמה שאני זוכר, משהו כמו איזה מייל מהחוף, משהו כזה.

ש: מייל ימי?

ת: מייל ימי, כן. מהחוף יצאה סירת דייג, סירת עץ דייג פשוטה קטנה. חברנו איתה ומהסירה היינו מעלים אלינו את החבר'ה שבעיקר זה היו

ש: צעירים.

ת: בנות בעיקר, בנות צעירות בשנות העשרה המאוחרות, גיל 16, 17, 18. וזקנות.

ש: נשים מבוגרות?

ת: מאוד. ... זה היה החתך של ה, זקנים וצעירות. היו מעט מאוד בנים.

ש: אתה עכשיו מחדש לי כאן נקודה מסוימת. למה דוקא זקנות?

ת: אנחנו שוחחנו די הרבה עם החבר'ה האלה. הם בעצם הרי, מה שהם סיפרו לנו שכל תקופה מסוימת הייתה נערכת ספירה בגטו.

ש: אתה מדבר גם על חלב וגם על דמשק?

ת: חלב ודמשק, כן. מה שהם, הסורים ידעו בדיוק כל משפחה כמה נפשות ברגע שהם, אבי המשפחה בעצם הקריב את עצמו בשביל הילדים. מה שהוא עשה ברגע שהוא שלח את הילדים, זה היה ברור שבספירה הבאה הוא נכנס לכלא ולא יוצא משם. כדי שלא יכניסו את ההורים הזקנים שלו לכלא, אז הוא בעצם הקריב את עצמו ואז הוא שלח את הילדים, את הבנות בעיקר, מכיוון שלהן חששו. על פי הסיפורים שלהן חטפו אותן די הרבה והכריחו אותן להינשא למוסלמים.

ש: הכריחו אותן להינשא למוסלמים?

ת: כן, בגלל שהן היו יפות. האמת שהן הגיעו שם בנות נאות מאוד. אם היו הורים שהצליחו, שהיה להם מספיק כסף לשלם תמורת המעבר מסוריה ללבנון והם היו מסוגלים או מסוגלות, נשים או גברים זקנים, לכל המסע הזה, שזה היה מסע, הם עשו די הרבה ברגל החבר'ה האלה לפי הסיפורים שלהם. אז הם שלחו וזה מה שבעצם היה. החתך של העולים זה היה בנות בשנות העשרה, אולי אפילו 22, 25, 28. אבל בנות בעיקר, היו מעט מאוד בנים, ונשים זקנות. גברים זקנים כמעט ולא היו, נשים זקנות כן.

ש: נשים זקנות מפני שהאבא, ראש המשפחה השאיר את עצמו איך אומרים

ת: כן, אבל זה לא האבא שהוא, הוא הבן של אותה זקנה. מה שהיה שם זה היה הנכדה והסבתא. האבא והאמא נשארו בחלב או בדמשק. זה מה שהיה החתך.

ש: הבנתי. לפי אופי הענין הזה של למות בארץ הקודש, אולי זאת הסיבה? דוקא את הנשים המבוגרות?

ת: אני לא בטוח.

ש: לא, לא זאת הסיבה?

ת: לא. לדעתי זה כדי שהן, יכול להיות שיש סיבה אחרת שעכשיו בדיעבד אני חושב עליה, יכול להיות שהם פשוט שלחו את הסבתא לשמור על הילדה, על הנכדה.

ש: ... שמת לב לעובדה שיש סבתא ונכדה?

ת: אם נגיד משלוח היה משהו כמו 12, 15 איש, אז היה שם משהו כמו שתי זקנות. זאת אומרת זה לא היה אחד לאחד. בעיקר צעירות, זה בעצם מה שהיה.

ש: הבנתי. את הפעילות הזו עשית עד מתי?

ת: האמת היא שלי דוקא די הלך שם אבל זה היה די מזל הסיפור הזה מכיוון שמה שקרה זה היה ככה – היו לנו ספינות בתורנות של סויר, והיתה ספינה שהיתה בכוננות מידית מה שנקרא. עכשיו זה לא שבאו ואמרו – טוב, פעם אתה עושה, פעם אתה עושה. היו בסך הכל ארבעה דבורים פה.

ש: בחיפה היו ארבעה דבורים אתה מתכוון?

ת: כן. הספינה שהיתה בכוננות מידית היא זאת שהיתה יוצאת למבצע ... הסיורים. הדבר הזה נחת, אני אמרתי לך, כולנו ידענו איך עושים את הפעולה הזאת. זאת לא היתה פעולה מסובכת, זאת היתה פעולה פשוטה. זאת אומרת רק ספינה שהיתה בכוננות היא אותה ספינה שבעצם היתה יוצאת לבירות להביא את

האנשים. אז הרבה מזל היה צריך פה. האמת היא שלדעתי אני הבאתי הכי הרבה, זאת אומרת הספינה שלי הביאה הכי הרבה.

ש: פשוט ענין של מזל כפי שאתה אומר.

ת: כן, בטח. היו שם כמה עשרות משלוחים כאלה. אבל היו הרבה מאוד פעמים שיצאנו ובכלל סירת הדייג לא הגיעה. אתה מפליג חמש שעות לשם, חמש שעות חזרה, ואין כלום.

ש: מה לפעמים היו הסיבות ש, איש המוסד לא הצליח ליצור קשר או?

ת: אנחנו לא ידענו. תשמע, אלה סיבות ש, אנחנו בסך הכל היינו כלי תובלה ...

ש: כן, טוב, אבל כשאתה בשטח, כשאתה על הספינה אתה רואה פתאום סערה בים או משהו בסגנון הזה.

ת: לא, אנחנו מצב הים לא הפריע לנו. לא מצב הים הוא זה שעצר את העליה מכיוון שברגע שהיה ים קשה אז היינו מתקרבים לחוף אפילו 300 מטר.

ש: אפילו 300 מטר?

ת: בטח. רק בשביל להעלות אותם. לא היה מצב, מכיוון שהם בעצם מה שהם עשו, הם שילמו כסף לעבור את הגבול.

ש: מסוריה ללבנון.

ת: כן. בביירות היה את הרב שהוא זה ששמר אותם אצלו בבית. הוא לא יכול לשמור אותם עד אינסוף. הם

היו בכל זאת זה חבורות של בין 10 ל-20

ש: בבית הכנסת הם היו.

ת: כן, בין 10 ל-20 איש. כמה זמן אתה יכול לשמור ... זה לא מה שעייב אותנו. ברגע שהם רק צייצו באו ושלפו אותם משם. זהו.

ש: אז הסיבה שבגללה לא בוצע מבצע, זאת אומרת לא היתה חבירה

ת: זה בגלל סיבות שלהם.

ש: היו סיבות פנימיות. לא פנימיות אלא כל מיני סיבות בגלל אנשים שהיו על החוף.

ת: כן.

ש: או קיי.

ת: יכול להיות שהיו שם ידיעות שבאותו לילה יש פטרול, אני לא יודע מה, של המשטרה הלבנונית שם באזור. ... שלדעתי כולם היו משוחזרים שם אז זה לא ...

ש: כן ... אז אם אני הבנתי נכון אתה בסך הכל עובד על המבצע הזה במשך מספר חודשים?

ת: כן. לא הרבה, לא הרבה חודשים. אני לא יודע למה לא הרבה חודשים, אבל אני גם לא יכול להגיד לך כמה אני הבאתי. אבל היו כמה עשרות משלוחים כאלה.

ש: עשרות משלוחים. אבל המבצעים האלה, ברגע שהיה מבצע של מישהו ... ספינת דבור אחרת, ידעת על זה?

ת: בטח.

ש: ידעת. עכשיו סתם להערכה כללית – כמה מבצעים כאלה היו בשבוע נניח?

ת: זה לא היה במסגרת שבוע.

ש: או בחודש?

ת: בוא נגיד שזה היה משהו כמו איזה שש או שבע פעמים בחודש.

ש: שש שבע פעמים בחודש במשך אותה תקופה שציינת?

ת: בגדול, כן.

ש: אני יודע שהמבצעים האלה נמשכו גם לאחר מכן.

ת: נכון.

ש: אתה אחר כך חזרת לחיפה?

ת: לא, לפני מלחמת יום כיפור אני ירדתי לשארם. אני הייתי שם ...

ש: גר בשארם. אבל אתה יודע שהמבצעים נמשכו?

ת: כן.

ש: איך אתה ידעת על זה?

ת: בין החבר'ה. לא משהו ספציפי.

ש: עד מתי פלוס מינוס הם נמשכו?

ת: לא יודע. זה אני לא יכול להגיד לך.

ש: בכל אופן אחרי מלחמת יום כיפור הם כן נמשכו?

ת: הם נמשכו, כן.

ש: נמשכו, הבנתי. אחרי שהסיעו את האנשים האלה לחיפה וקיבלו אותם כאן, אני מבין שכל העניין הזה

היה איך אומרים סגור. אני לא אומר לתקשורת, אבל בכלל גם לאנשי

ת: היה סגור. היחידים שידעו על זה, זאת אומרת מי שידעו על זה, זה דובר צה"ל. דובר צה"ל הסריט את

זה כל הזמן. כל ירידה שלנו כשהגענו לנמל חיכו לנו שם דובר צה"ל עם מצלמות עם מפקד חיל הים, עם

אנשי

ש: כל פעם מפקד חיל הים הגיע? כל מבצע כזה? כל צליחה כזאת?

ת: או הוא או הסגן שלו, כן.

ש: טוב. למה? מה היה כל כך

ת: זה המבצע. הוא היה ... המבצעים. זה מבצע. של חיל הים זה היה מבצע. אז או שהוא היה מגיע או

שהיה מגיע הסגן שלו. כן, בטח. הרם-ים היה מגיע או שמפקד חיל הים.

ש: לא הבנתי.

ת: רם-ים זה ראש מחלקת

ש: אה, זה נקרא רם-ים. הוא היה מגיע לשם

ת: הוא היה מתחקר. הוא היה מתחקר אותנו לפני ... מה קרה.

ש: מפקד חיל הים?

ת: זאת היתה יחידה קטנה מאוד. חיל הים זה היה מן דבר קטן מאוד.

ש: כן, בסדר, אבל היו בסיסים גם ב...

ת: או.קיי, אז מפקד חיל הים היה מגיע באמצע הלילה. אני לא יודע אם באמצע הלילה, אולי לפנות בוקר.

ש: לפנות בוקר ... את התחקיר.

ת: כן.

ש: אבל את התחקור בעצם לא הוא היה צריך לעשות.

ת: למה?

ש: כי אתכם הוא היה מתחקר

ת: מבצע. מפקד חיל הים, הוא לא תיחקר אותם, מה פתאום.

ש: אה, אתכם. זה בסדר, זה מקובל עלי.

ת: מה פתאום? הם בכלל ישר היו עולים על המכוניות של המוסד ועפים משם.

ש: כן, או קיי. אם ככה זה בסדר, עכשיו זה מסתדר לי. חשבתי לתומי שהוא מתחקר אותם מה היה שם וכל הקורות אותם.

ת: מה פתאום. לא, לא.

ש: או קיי. מה קרה איתם ואת העבודה של הזה. החבר'ה האלה מיד עלו על המכוניות ויצאו מכאן?

ת: כן.

ש: לך יצא לדבר עם האנשים בספינה, נכון?

ת: בטח. כל הדרך.

ש: כל הצוות?

ת: כל הדרך.

ש: אה, כל הדרך. תראה, מוזיק'ק למשל סיפר לי שהוא לא היה יכול בכלל ליצור איתם קשר כי הוא היה למעלה על הגשר כל הזמן. הוא לא היה יכול לרדת למטה ולדבר איתם.

ת: הם גם היו למעלה. קודם כל הם היו למעלה וגם ירדנו למטה. הם היו, קודם היו בכל הספינה. הם לא ישנו רק למטה מכיוון שכשהים היה סוער אז הם לא יכלו לשבת למטה, אז הם היו למעלה. הם הקיאו עלינו, על הכל. גם אני אספר לך סתם עוד איזה קוריוז – היה שם אחד החיילים, לדעתי אחד החיילים שלי, נשוי היום לסורית כזאתי. הם הכירו שם ואחרי שעה הם כבר התחילו להתמזמז.

ש: מה אתה אומר?

ת: וכשאני שואל אותה – תגידי מה את עושה? מה זה? אז היא אומרת – תשמע, אבא שלי, אני בת עשרים. אני זוכר את הקטע הזה, היא אומרת – אני בת עשרים ושש, ההורים שלי לא נתנו לי להתקרב לאף גבר כיוון שלא היו שם בנים, רק מוסלמים, והוא אמר לי – כשתגיעי לארץ הקודש, ארץ-ישראל, אז שם כולם יהיו יהודים ושם זה. אז לא עברו שעתים והיא כבר תפסה את הראשון שהיה לה מול העיניים,

זה היה אחד החיילים. לדעתי הם התחתנו באיזה שהוא שלב. אני חושב ששמעתי

ש: תוך כמה שנים הם התחתנו?

ת: כן. מה ששמעתי

ש: מה השם שלו, אתה זוכר אולי?

ת: לא. אני לא זוכר, לא. אבל במעומעם אני זוכר שמישהו סיפר שהם יצאו הרבה שנים ואחרי זה הם התחתנו.

ש: הבנתי. יש עוד מקרים כאלה שאתה זוכר של יצירת קשר
ת: היה כל הזמן. אנחנו כל הזמן דיברנו איתם. היה, תשמע, כשנכנסו למשל לנמל חיפה, נמל חיפה בלילה
הוא מרשים עם כל האורות ועם כל העניינים וזה. ואתה רואה את העיר חיפה למעלה ומי שלא מכיר את זה
זה, גם מי שמכיר את זה, אתה מתרגש. אז מה שבעיקר וכמעט כולם שם, כשאנחנו נכנסנו לנמל אז הם
עלו. היו גם על הסיפון שהסתכלו. זה לא רק לפני שנכנסנו, אלא גם עוד קודם כשראו את חיפה. אז העלנו
אותם למעלה ואמרנו להם – תשמעו, הנה אתם הגעתם לארץ-ישראל בלה בלה כל השטויות. וכשנכנסנו
לתוך הנמל הם עמדו למעלה על הסיפון והם בכו.

ש: בכו?

ת: כן. שאלנו אותם – למה אתם בוכים? די, גמרנו, נגמר ה, אתם לא צריכים לפחד, אתם נמצאים כבר
פה. אז הם אמרו – תשמע, זה בכי שהוא משולב. זה בכי של שמחה ובכי על זה שאנחנו יודעים שאנחנו
פה וההורים שלנו זהו, הם הולכים למות. הם הולכים לבית הסהר. הם לא יצאו מבתי הסהר. אז זה בכי
משולב של הקלה וענין של

ש: צער.

ת: של צער. זה פחות או יותר היה החתך של כמעט של כולם מה שאמרו.

ש: אלה היו התגובות

ת: הם היו מודעים לזה שההורים זהו, גמרו בעצם. הצילו אותם, והקריבו את עצמם לטובת הילדים.
ש: עד כמה שאתה זוכר, במהלך כל התקופה, זה היה מה שנקרא, זו היתה התגובה הטבעית שלהם כל
פעם שהגעתם לנמל? בכי

ת: שילוב של בכי שאתה לא יכולת להגדיר אם זה בכי של, בשביל זה שאלנו אותם. אמרנו בסדר, אם זה
היה בכי של התפרקות לא היינו שואלים. אבל אתה רואה שזה מן בכי מוזר כזה שאתה לא מבין. זה
שילוב של בכי של שמחה ועצב. זה בעצם היה הדבר המרכזי. הם גם הביאו עראק היה שם חופשי. זה היה
מתנות שהם

ש: עראק?

ת: הם הביאו לנו עראק וסיגריות.

ש: אה, מלבנון?

ת: עראק זחלאוי.

ש: כן. כמתנה לאנשי הצוות?

ת: כן. זה היה, זה בסדר.

ש: או. קיי. אני מבין שתמיד בכל הפלגה לפי מה שהבנתי היה תמיד איש מוסד באופן קבוע.

ת: כן. איש קשר.

ש: איש קשר. היו מקרים שהסירה לא הצליחה לזהות אתכם? או שלא היה דבר כזה? באמצעות או הפנס

או

ת: לא.

ש: לא הייתה שום בעיה כזאת?

ת: אני אומר לך עוד פעם – שום דבר, שום מבצע כזה לא התבטל מסיבה ימית.

ש: מסיבה ימית.

ת: שום ...

ש: הבנתי. אתה כחלבי, ככה אתה ידעת שאתה חלבי במוצא, זה עשה לך משהו? רצית או ביקשת באופן מיוחד לצאת למבצעים האלה דוקא בגלל העובדה הזו?

ת: אני יכלתי לבקש עד מחר בבוקר. העניין הוא שזה היה, קבעו את הסדר, זאת אומרת הסדר היה מי שבמיידית זה. למזלי יצא לי די, למזלי יצא לי הכי הרבה. זאת אומרת זה לא רק היה הקטע של לצאת למבצע. אמרתי לך, מתוך עשר פעמים שיצאנו, פעמיים רק תפסנו. נגיד עשרים אחוז רק זה היה ההצלחה. שמונה פעמים הגענו לשם ולא היה כלום. הם לא יצאו בכלל.

ש: אה, הבנתי. זאת אומרת

ת: זה לא מספיק שיצאת.

ש: רוב הפעמים לא הצלחתם ליצור מגע עם המעפילים?

ת: בטח. הם לא יצאו. זה לא שכל פעם זהו, יצאת, באת, העמסת, חזרת. היו הרבה פעמים, לא עשרים אחוז אבל בוא נגיד

ש: ששים אחוז?

ת: שש לארבע, בדיוק. ששים אחוז בערך אתה

ש: לא הבאת.

ת: לא הבאנו.

ש: הבנתי.

ת: למזלי, וזאת היתה הבדיחה שם שרצה אז ביחידה, שברגע ש

ש: עבאדי יוצא

ת: עבאדי יוצא אז אני מביא.

ש: כן.

ת: זה בעצם היה, זה באמת ככה. אולי איזה פעמיים רק קרה לי שלא הבאתי.

ש: הבנתי. אתה באופן אישי לא התקרבת ככה ...

ת: דיברתי איתם. אני ישבתי איתם המון. תשמע, אתה מפליג בדרך חזרה, אין לך מה לעשות. מה זה, זה שטויות. אין שם צבא או משהו שאתה צריך להשמר או משהו כזה. אתה מפליג חמש שעות, מה יש לך לעשות? יושב ומדבר איתם. ממש יושבים, שיחות, אוכלים, צוחקים.

ש: שאלת לגבי המשפחה שלך? קרובים?

ת: הרוב הכירו את המשפחה. זאת אומרת אחרי שאמרת

ש: ... משפחת עבאדי?

ת: כן, הרוב הכירו.

ש: אתה ידעת על המשפחה בחלב שלך?

ת: אני ידעתי שהייתה לי משפחה בחלב, אבל אמרו שלי שהם עזבו. כולם הכירו. לא הצעירים, אבל הנשים המבוגרות הן הכירו את המשפחה, הכירו את ה, ידעו על המשפחה. אמרו לי שהם זה ושהם זה וזה. לא שזה לא אמר לי כלום, אבל אני הכרתי רק את ... הכרתי, אני ידעתי רק על הסבא. אבל הם הכירו טוב מאוד את המשפחה.

ש: שבאותה עת כמובן לא הייתה שם ...

ת: לא הייתה שם, לא. היא כבר הייתה בארגנטינה.

ש: איפה? בארגנטינה. הבנתי. אתה באופן אישי לא הרגשת צורך ליצור קשר עם הבנות הצעירות, או שכבר היית תפוס אז?

ת: לא, לא ענין של, זה היה עסק סודי לחלוטין. זאת אומרת אנחנו באנו לעשות קטע מסוים בתהליך, יותר מזה לא. מה אני אגיד לך, לא רצינו להכנס לזה. מה שכן ידענו שאם אנחנו נתחיל לספר, אנשים יעשו את זה, אז מי שנשאר שם הוא יאכל אותה באיזו שהיא צורה.

ש: לא, לא. אז אני את השאלה שלי לא הבהרתי. אתה באופן אישי לא רצית ליצור קשר עם חלבית?
ת: לא.

ש: זאת אומרת לא הייתה לך, מה שנקרא לא התרגשת מהעניין?

ת: לא. אני תיחקרתי את מי שהיה שם בשביל לנסות לדעת מה היה, איך חיו שם וכל הדברים האלה. הם סיפרו המון על החיים שלהם. בהמשך, בעצם בעיתונות, אז בשנים אחרי זה הם כבר התחילו ש: לאחר מכן.

ת: בדיוק. מסופר מה היה בדיוק. אנחנו ידענו את הכל. זהו.

ש: אני בראיונות הקודמים שלי עם אנשי חיל הים, כמה מהם סיפרו לי על כך שחיילים, אנשי הספינות, החליפו, נתנו את מספרי הטלפון שלהם ולאחר מכן הם קיבלו חזרה ובאיזה שהוא מקום הם קיימו גם מפגש מה שנקרא

ת: אני אגיד לך, זה נעשה בין החיילים. היה קשר בין החיילים, לא בין הקצינים.

ש: בין החיילים?

ת: בין החיילים שם. זה מה שסיפרתי לך שאחד החיילים התחתן אפילו עם חלבית.

ש: אתה דיברת על מקרה בודד. אתה יודע על עוד כמה מקרים שיצרו קשרים?

ת: לא, אני יודע, אני לא חושב. אני יודע, אני ראיתי שהם החליפו, נתנו את הטלפונים שלהם.

ש: החיילים?

ת: החיילים נתנו את הטלפונים שלהם, אבל אני לא יודע אם

ש: אם נוצרו קשרים.

ת: אם היה פידבק, בדיוק.

ש: אהה, הבנתי. בכל אופן אתה יודע רק על מקרה אחד של נישואין או קשר כזה?

ת: כן.

ש: המבצעים האלה אתה אומר היו גם אחרי מלחמת יום כיפור.

ת: כן.

ש: יש לך מושג ככה פחות או יותר על כמה? לפי מה ש

ת: לא.

ש: ממש

ת: לא.

ש: הבנתי. היו אילו שהן תקלות מיוחדות שאתה יודע עליהן?

ת: לא היה אף פעם מצב שנתקלו נגיד בצבא לבנון והם ירו עליהם או דברים כאלה. זה לא היה. גם לא היה גילוי לדעתי על ידי הדייגים הלבנונים שהיו שם, זאת אומרת מצב של הלשנות ודברים כאלה. זה עבד די טוב. העסק עבד.

ש: הבנתי. היום יש לך

ת: כנראה ש"פרמו להם את הצורה" עם הענינים של הכסף.

ש: לא הבנתי.

ת: לקחו מהם הון תועפות על המעבר מ, על זה הם סיפרו לנו.

ש: למעפילים עצמם, לנמלטים עצמם?

ת: בדיוק. מכיוון שזה לא היה, לא היה שם מורה דרך אחד שהעביר אותם את הדרך.

ש: מברייח?

ת: כן. לא היה מברייח אחד. זו היתה איזו חבורה של כמה. קרה להם כמה פעמים שהם נפלו בידי נוכלים שלקחו להם את הכל, כמעט הכל, לרובם. הם יצאו משם עם כסף, נתנו להם כסף ההורים. כסף, תכשיטים, כל מיני זה. והם באו, "ניקו" אותם בדרך.

ש: זה קרה הרבה מאוד פעמים?

ת: רוב הפעמים זה היה.

ש: רוב הפעמים?

ת: כן. אני לא זוכר שהיו סיפורים נגיד על אונס או דברים כאלה. זה לא היה. אולי הבנות סיפרו, אבל לא. אבל על הקטע ש"ניקו" אותם מרכוש וזה, זה היה. זה כמעט כולם.

ש: הם אישית היו צריכים לשלם את ...

ת: לא, ההורים שילמו.

ש: ההורים שילמו?

ת: כן. מראש שילמו.

ש: מה היו הסיבות או הנסיבות של לקיחת, פשוט שדדו אותם?

ת: שדדו אותם.

ש: איך זה קרה? זאת אומרת – אנחנו רוצים עוד כסף. מה הסיבות של המברייחים ...

ת: הם בדרך אמרו להם. בדרך הם אמרו להם – מה יש לכם? תן לי את השעון שלך, תן לי את התכשיטים שלך, תן לי את הכסף שלך.

ש: כך פשוט?

ת: כן. לא היו להם הרבה בררות. נתנו להם את מה שיש רק שיעבירו אותם את הגבול, שיביאו אותם לבירות.

ש: כשהם עלו על הספינה אני מבין

ת: מי שהבריח אותם זה בעצם לא המוסד או משהו כזה.

ש: כן.

ת: מי שהבריח אותם זה אנשים מקומיים.

ש: ערבים.

ת: כן.

ש: כשהם הגיעו לספינה ממש, היו להם צרורות בידיים?

ת: מעט מאוד. זה בדיוק מה שאני, מעט מאוד. הם לא באו עם מזוודות ענקיות או דברים כאלה. היתה פה ושם איזו מזוודה או משהו, אבל לא שאתה רואה מישהו שעוזב אז הוא מביא איתו ערימות של דברים. היו שם מזוודות בלויות כאלה, מזוודות חומות, עד כמה שאני זוכר, ושקיות נילון. זהו פחות או יותר. לא באו כמו מהבית.

ש: כמו עולים חדשים רגילים.

ת: כן, בדיוק.

ש: הבנתי. עכשיו עוד שאלות לגבי התקופה לאחר מכן. אתה יודע על ארגון יוצאי חלב בארץ?

ת: לא.

ש: אין לך שום קשר לענין הזה של מורשת?

ת: לא.

ש: לאמא?

ת: לא.

ש: גם לאמא לא?

ת: לא. לא יודע בכלל אם יש התארגנות בכלל.

ש: שיש מה?

ת: לא ידעתי שיש בכלל התארגנות של עולי חלב.

ש: כן. יש התארגנות יפה. יש ארגון יפה מאוד.

ת: לא ידעתי.

ש: בתל-אביב אבל.

ת: כן? או.קיי.

ש: יש עוד משהו שאתה רוצה לספר לי שאולי לא שאלתי?

ת: לא. האמת היא שאלה היו מבצעים די פשוטים יחסית למבצעים שאחרי זה שהיו הרבה יותר מורכבים.

באנו, נסענו

ש: וחזרנו.

ת: ... יצרנו קשר, העמסנו אותם ונסענו חזרה. זה פחות או יותר העניין. האמת היא שאני לא יודע איפה התיעוד של זה מכיוון ש, אתה מצאת מישהו מהדבר הזה?

ש: יש, כן. יש תיעוד ...

ת: איפה?

ש: בארגון. בארגון יש ואצל המוסד.

ת: למה לדובר, דובר צה"ל אבל צילם אותנו, ולמה אין להם צילומים של הדבר הזה?

ש: יש לו צילומים.

ת: אין לו. הבת שלי שירתה בדובר צה"ל במחלקת הסרטה, צילום, השתחררה עכשיו. חפרה. אמרתי לה – את חייבת למצוא לי תמונות. ... הסריטו אותי שם בלי סוף כל היום. צילמו אותי והסריטו אותי עם כל החבר'ה האלה. היא הפכה, נכנסה למחשב לפי התאריך, לפי זה, לפי מה שאתה לא רוצה. לא מצאה כלום.

ש: לא מצאה שום דבר?

ת: שום דבר.

ש: אז אני אגיד לך, מפני שזה בארכיון המוסד.

ת: אז זהו, זה בארכיון המוסד, לא בארכיון של דובר צה"ל.

ש: אבל יש הרבה תמונות, אם אתה מתעניין בעניין הזה, יש הרבה תמונות של הגעה, שמצלמים את המעפילים, בארגון. עכשיו זה כנראה ייצא החוצה, עד עכשיו הם שמרו את זה. אבל בארגון נמצאות

ת: בתל-אביב.

ש: כן. אבל בעיקר אצל המוסד. עד שלא, איך אומרים, העניין הזה ישתחרר, כל חומר של המוסד זה קצת יותר מבחינת הזמן. יכול להיות שיהיו ספרים על המוסד, תמונות הזכרת לי שאלה כאן, תמיד איש המוסד היה מיד עוזב את השטח? לא מטפלים, למשל משרד הקליטה, אנשי משרד הקליטה לא היו מגיעים, לוקחים את העולים נותנים להם בגדים וכולי?

ת: לא ברציף.

ש: לא ברציף?

ת: לא.

ש: אתם הייתם מחליפים להם בגדים אבל בספינה, לא?

ת: מה פתאום. עם אותם בגדים הם היו שם.

ש: הם היו נשארים עם אותם בגדים?

ת: בטח.

ש: יש כאלה שדיווחו על, הם היו רטובים לפעמים, קר

ת: אה, זה משהו אחר. אבל אנחנו לא סחבנו איתנו בגדים להחלפה אם זאת השאלה.

ש: נתתם להם בגדי צבא?

ת: יכול להיות שכן. בגדי צבא נתנו להם, כן. למי שבאמת היה רטוב נתנו להם בגדי צבא וזה היה יוזמה

ש: מקומית, שלכם.

ת: מקומית, כן.

ש: אה, והם החזירו את זה לאחר מכן?

ת: יכול להיות שלא החזירו והשאירו, נתנו להם את זה. זה לא היה משהו מאורגן שהיינו מביאים בגדים ונותנים.

ש: הבנתי. בכל אופן לא ראית צורת טיפול כזו של אנשי הסוכנות, הקליטה.

ת: לא, שום דבר.

ש: פשוט לקחו אותם וזזו מיד.

ת: לקחו אותם ו... , כן.

ש: בדרך כלל באוטובוס צבאי?

ת: באוטובוס צבאי, כן, נכון. נכון, באוטובוס צבאי זה היה... על המזח, הם ירדו, כן.

ש: תמיד זה היה במזח של חיל הים בכל אופן?

ת: במזח של הדבורים.

ש: של הדבורים. אתה היכרת מישהו מאנשי המוסד?

ת: לא.

ש: זאת אומרת אם ישבת עם מישהו שם שהיה חלבי, אתה לא מכיר אף אחד? אני אתן לך שמות לא

תכיר?

ת: ממש לא.

ש: הבנתי. בסדר. יש עוד משהו שאתה יכול ככה?

ת: זה הכל.

ש: טוב. אז יעקב עבאדי אני רוצה להודות לך על הראיון שנתת לי. הוספת לי די הרבה פרטים הן ביחס

להתנהגות הרגשית שלהם והן ביחס לפרטים טכניים. אני מאוד מודה לך על הראיון שנתת לי. הרבה

תודה.